

PREHITEVANJE BOGA PO DESNI

ŠPEKULATIVNI IN NESMISelni FINANČNI POSLI PO LETU 2004,
KO JE RKC ODKRITO STOPILA NA POT OBCUDOVANJA JANŠEVEGA
EKONOMSKEGA LIBERALIZMA IN POSLOVNIH MREŽENJ, SO PRIČAKOVANO
VODILI DO ZLOMA CERKVENIH FINANČNIH HOLDINGOV

DR. BOGOMIR KOVAČ

Adventnih in božičnih časov se že od nekdaj drži nekaj nevarnih senc poganske koledarske tradicije in čudnih novoveških potrošniških razvad. Tokrat so za nameček slovenske kraje obdarili z dokončnim razkritjem finančnega poloma poslovne mreže mariborske škofije in posredno tudi slovenske RKC. Insolventnost gospodarskih družb in predstečajni postopki so neusmiljeni, zadrege vseh deležnikov pa so večje kot v običajnih primerih. Finančni zlom je seveda najbolj prizadel samo RKC, moralno in ekonomsko. Toda težave bodo imeli tudi upniki, ko bodo na koncu trčili ob cerkveno premoženje, ki je vedno na meji posvetnega in sakralnega. Imamo pa dokaz, da so v tuzemskem prestižnem boju med božanstvi smisla in trga zadnji zlahka zasedli vrh Olimpa. Finančna holdinga Zvon Ena in Zvon Dva sta sredi januarja razglasila insolventnost, za njima se je v težavah znašel njun prevladujoči lastnik Gospodarstvo Rast, ki je v lasti mariborske metropolije. Pred tednom dni je na dolžniško krizo slovenske RKC opozoril italijanski L'Espresso. Skupna vsota dolgov je okoli 800 milijonov evrov in deluje zastrašujoče, če vemo, da za njo stojita lastništvo cerkve in njena neprofitna dejavnost. Toda zgodba ni nova. Spomnimo se prisiljene prodaje Krekove banke leta 2002, propadlih medijskih projektov in poslovne polomije telekomunikacijskega podjetja T-2, ki je nasploh postregel s čudaško navezo obeh Kramber-

za upnike ni sprejemljiva, prisilna poravnava pa je manj verjetna kot stečaj, ker ni dovolj zdravih poslovnih jeder za pozitiven denarni tok. Doživeli bomo stečaj obeh holdingov in reševanje Gospodarstva Rast, za katerim neposredno stoji RKC, ki pa je premoženjsko nedotakljiva. Očitno se bodo s to kombinacijo in omejitvami morali sprijazniti tudi bančni ter poslovni upniki. Zelo verjetno bo RKC pri tem izgubila večino premoženja, ki si ga je pridobila z denacionalizacijo in preteklo gospodarsko dejavnostjo, ohranila pa bo sakralne objekte, ki ji pripadajo kot neprofitni instituciji in verski skupnosti. Velika skupina malih delničarjev (več kot 50.000) bo najverjetneje izgubila vse premoženje, z velikimi odpisi se bodo morali sprijazniti veliki upniki, negotove lastniške spremembe bodo doživeli v Heliosu, Iskri Avtoelektriki, Mladinski knjigi in drugod. Na pogrebih pač ni zmagovalcev, še posebej če je sedmina zgolj njihovo drugo dejanje.

RKC ima težave z gospodarskimi postopki in financiranjem že od časov konca papeške države. Ne mara cerkvenih davkov, izogiba se cenikov za svoje duhovne storitve, zanaša se na delno sofinanciranje države in darilno ekonomijo vernikov, vedno znova pa ji spodsne na področju kapitalskih naložb. V slovenski tranziciji po letu 1990 se je ta usoda ponovila. Denacionalizacija in privatizacija sta bili finančni vir,

FINANČNI ZLOM JE SEVEDA NAJBOLJ PRIZADEL SAMO RKC, MORALNO IN EKONOMSKO. TODA TEŽAVE BODO IMELI TUDI UPNIKI, KO BODO NA KONCU TRČILI OB CERKVENO PREMOŽENJE, KI JE VEDNO NA MEJI POSVETNEGA IN SAKRALNEGA.

gerjev, povsem zgrešenim poslovnim modelom in kajpada s pornografskim škandalom. Število špekulativnih, slabih in povsem nesmiselnih finančnih poslov, zlasti po letu 2004, ko je RKC odkrito stopila na pot občudovanja Janševega ekonomskega liberalizma in poslovnih mreženj, je vrtočlo naraščalo in vodilo do pričakovanega zloma obeh osrednjih finančnih holdingov. Veriga poslovnih grehov pa bo v stečajni postopek najverjetneje potisnila tudi matično podjetje Gospodarstvo Rast. To pa je prag, kjer so ogroženi celo finančni temelji same RKC, najprej v podobi vseh treh vpletenih škofij in na koncu tudi celotne slovenske cerkve. Alternativne poslovne rešitve niso posebno blesteče in finančnih čudežev ni pričakovati.

Prve analize najetih tujih svetovalcev so najverjetneje razkrile tisto, kar je objavil L'Espresso, njihovi predlogi in sporočila pa so bili relativno jasni in tudi pričakovani. Zunanje pomoči iz vatikanskih ali drugih cerkvenih finančnih virov ni mogoče pričakovati. Vatikan od leta 2009 pretresajo finančna in druga razkritja nečednih poslov vatikanske banke IOR, hkrati pa je ves ekonomski ustroj globalne RKC grajen na finančni decentralizaciji in deljeni poslovni odgovornosti. Pravna, poslovna in moralna sanacija mariborske polomije je izključno v rokah slovenske RKC. Toda tudi tu ni veliko poti. Medškofijske finančne solidarnosti ne moremo pričakovati, ker so druge škofije ali same v težavah (Ljubljana) ali pa so preprosto ekonomsko prešibke. Ostajata torej neposredno reševanje in odgovornost Maribora. In tudi tukaj ni veliko izbire. Dokapitalizacija holdingov v vrednosti okoli petine njune skupne zadolžitve (120 mio eur) ni verjetna, reprogramiranje dolgov in postopna odprodaja naložb

orodji za nekakšen gospodarski razvoj pa nastanek dveh gospodarskih družb in Krekove banke. Očitno je bila strategija slovenske RKC po starem Krekovem zgledu, da pastoralo nadgradi za lastno podjetniško in socialno dejavnostjo, da krščanski temelj družbe postane nekakšen vzporedni družbeni sistem. Toda ekonomskih poslov ni bila večša, njeno korporativno upravljanje je bilo domačijsko, vedno bolj se je, zlasti po letu 2004, zapletala v problematične poslovne projekte in politične navezave. Kleriki in cerkveni laiki so v tem nenavadno podobni komunistom in novodobnim socialistom. Podcenjujejo menedžerske tehnike in ne razumeje logike trga, predvsem pa so vede ali nevede povsem zamešali meje med temeljno neprofitno dejavnostjo RKC in njeno tržno poslovno dejavnostjo. Ta zmeda je pomembnejša od običajne zadrege med zeleno moralno krščanske pravičnosti ter solidarnosti ter lastnim profitnim ravnanjem.

Cerkev je postala žrtev svoje lastne poslovne uspešnosti in mnogi bodo v tem videli dokaz božje pravičnosti. Očitno je pozabila, da ima tržna ekonomija podobne ideološke nastavke, da temeljne vrednote denarja, financ in krščanstva gojijo enako mistiko nedojemljivih skrivnosti, da je »nevidna roka« trga podobna njeni logiki deus ex machina in podobno. Konflikt cerkve in tržne ekonomije je torej substancialen in ne naključen in zanj ne potrebujemo finančnih kriz in poslovnih bedakov. Zato molk o tem, ki naj bi ohranjal izigrano zaupanje vernikov, blažil škodo in stabiliziral moč RKC, ni rešitev. Edina pot odrešitve je evropeizacija vatikanskih financ, transparentnost poslovanja cerkve na državni in lokalni ravni ter moralno tržno poslovanje. In naj pri tem ne skušajo spet prehiteti Boga po desni. ✕